

Υπόθεση C-208/23**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου****Ημερομηνία καταθέσεως:**

30 Μαρτίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Corte suprema di cassazione (Ιταλία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

22 Μαρτίου 2023

Αναιρεσείουσα:

AX

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αναίρεση κατά της απόφασης του Corte di appello di Roma (εφετείου Ρώμης) με την οποία διατάχθηκε η παράδοση της AX στη γερμανική δικαστική αρχή σε εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (στο εξής: ΕΕΣ), το οποίο εκδόθηκε από το Πρωτοδικείο του Αμβούργου. Κατά την αναιρεσείουσα, δεδομένου ότι είναι έγκυος και μητέρα τέκνου ηλικίας κάτω των τριών ετών, οι ιταλικές δικαστικές αρχές δεν μπορούν να επιτρέψουν την παράδοσή της χωρίς προηγουμένως να διαπιστώσουν, με τη λήψη συμπληρωματικών πληροφοριών, ότι το αιτούν κράτος έχει παράσχει όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις για την κράτηση του εκζητούμενου προσώπου.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Εγείρεται το ζήτημα εάν από το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και από τα άρθρα 3 και 4 της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ μπορεί να συναχθεί η υποχρέωση της δικαστικής αρχής εκτέλεσης να αρνηθεί ή, εν πάση περιπτώσει, να αναβάλει την παράδοση εγκύου ή μητέρας ανήλικων τέκνων που ζουν μαζί της.

Στη συνέχεια, ανάλογα με την απάντηση που θα δοθεί στο πρώτο ερώτημα, ερωτάται εάν τα άρθρα αυτά της απόφασης-πλαισίου είναι συμβατά με τα άρθρα

3, 4, 7, 24 και 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό το πρίσμα και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Έχει το άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, της απόφασης-πλαisiού 2002/584/ΔΕΥ για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης την έννοια ότι η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει να αρνηθεί ή, εν πάση περιπτώσει, να αναβάλει την παράδοση εγκύου ή μητέρας ανήλικων τέκνων που ζουν μαζί της;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, είναι το άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, και τα άρθρα 3 και 4 της απόφασης-πλαisiού 2002/584/ΔΕΥ συμβατά με τα άρθρα 3, 4, 7, 24 και 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό το πρίσμα και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, στο μέτρο που επιβάλλουν την παράδοση εγκύου ή μητέρας αποκόποντας τους δεσμούς με τα ανήλικα τέκνα που ζουν μαζί της χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το «συμφέρον των τέκνων»;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρα 3, 4, 7, 24 και 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)

Άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, άρθρο 3 και άρθρο 4 της απόφασης-πλαisiού 2002/584/ΔΕΥ (στο εξής: απόφαση-πλαισιο)

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Μαΐου 1989 σχετικά με τις μητέρες και τα παιδιά στη φυλακή

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 13ης Μαρτίου 2008 σχετικά με την ιδιαιτερότητα της θέσης των φυλακισμένων γυναικών και τον αντίκτυπο της φυλάκισης των γονέων στην κοινωνική και οικογενειακή ζωή

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με τις συνθήκες κράτησης στην ΕΕ

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2014 σχετικά με την 25η επέτειο της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 5ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με τα σφραγιστικά συστήματα και τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές

Συστάσεις της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως οι συστάσεις: R(87)3 και R(2006)2 σχετικά με τους ευρωπαϊκούς σφραγιστικούς

κανόνες, R(2000)1469 σχετικά με τις μητέρες και τα βρέφη στις φυλακές, R(2018)5 σχετικά με τα παιδιά φυλακισμένων

Σχετικές διατάξεις του διεθνούς δικαίου

Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΔΑ)

Άρθρο 3 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Legge del 22 aprile 2005, n. 69 - Disposizioni per conformare il diritto interno alla decisione quadro 2002/584/GAI del Consiglio, del 13 giugno 2002, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri (Νόμος 69 της 22ας Απριλίου 2005 με τίτλο «Διατάξεις με σκοπό την ευθυγράμμιση του εσωτερικού δικαίου προς την απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών») (στο εξής: νόμος 69/2005):

- στην αρχική του διατύπωση, το άρθρο 18, στοιχείο s, προέβλεπε ότι το εφετείο ήταν υποχρεωμένο να αρνηθεί την παράδοση αν το πρόσωπο του οποίου ζητείτο η παράδοση ήταν έγκυος ή μητέρα τέκνων ηλικίας κάτω των τριών ετών που συνοικούσαν με αυτή, εκτός από τις περιπτώσεις που υπήρχε εξαιρετικά σοβαρή ανάγκη λήψης προληπτικών μέτρων,

- το άρθρο 2, όπως έχει σήμερα, ορίζει ότι η εκτέλεση του ΕΕΣ δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να οδηγήσει σε παραβίαση των επιτακτικών αρχών της συνταγματικής τάξεως του ιταλικού κράτους ή των αναφαίρετων δικαιωμάτων του προσώπου που αναγνωρίζονται από το Σύνταγμα, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών νομικών αρχών που κατοχυρώνονται στο άρθρο 6 ΣΕΕ ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ.

Decreto legislativo n. 10 - Disposizioni per il compiuto adeguamento della normativa nazionale alle disposizioni della decisione quadro 2002/584/GAI, relativa al mandato d'arresto europeo e alle procedure di consegna tra Stati membri, in attuazione della delega di cui all'articolo 6 della legge 4 ottobre 2019, n. 117 (νομοθετικό διάταγμα 10 - «Διατάξεις για την πλήρη προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, δυνάμει των εξουσιών που παρέχονται από το άρθρο 6 του νόμου 117 της 4ης Οκτωβρίου 2019») της 2ας Φεβρουαρίου 2021 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 10/2021):

- το άρθρο 14 αντικατέστησε το κείμενο του άρθρου 18 του προαναφερθέντος νόμου 69/2005, απαλείφοντας όλους τους λόγους υποχρεωτικής άρνησης παράδοσης που δεν προβλέπονται επίσης στην απόφαση-πλαίσιο.

Το ισχύον κείμενο προβλέπει ότι «το εφετείο αρνείται την παράδοση στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- a) αν το αξιόποινο του αδικήματος για το οποίο γίνεται λόγος στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εξαλείφεται λόγω αμνηστίας σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο [...]
- b) αν προκύπτει ότι για τον εκζητούμενο έχει εκδοθεί, για τα ίδια πραγματικά περιστατικά, στην Ιταλία τελεσίδικη απόφαση ή διάταξη ποινικού δικαστηρίου ή απόφαση περί μη ασκήσεως διώξεως που δεν υπόκειται πλέον σε ένδικο μέσο ή τελεσίδικη απόφαση σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης [...]
- c) αν το πρόσωπο κατά του οποίου εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης ήταν ηλικίας κάτω των δεκατεσσάρων ετών κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης».

Ως εκ τούτου, η ιταλική νομοθεσία για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν καλύπτει πλέον, στο παρόν στάδιο, τον λόγο άρνησης που αφορά την παράδοση μητέρας σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή με τέκνο ηλικίας κάτω των τριών ετών.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Με ένταλμα σύλληψης που εκδόθηκε στις 22 Φεβρουαρίου 2022, το Πρωτοδικείο του Αμβούργου ζήτησε την παράδοση της AX για διακεκριμένη κλοπή που διαπράχθηκε την 1η Ιουνίου 2019 στο Αμβούργο.
- 2 Η AX είναι επί του παρόντος έγκυος και είναι ήδη μητέρα τέκνου ηλικίας κάτω των τριών ετών που ζει μαζί της σε σωφρονιστικό κατάστημα. Ως εκ τούτου, ζήτησε να απορριφθεί η παράδοση για τον λόγο αυτό.
- 3 Το Corte di appello di Roma (εφετείο Ρώμης) απέρριψε τις αιτιάσεις της αναιρεσείουσας και, με απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2022, διέταξε την παράδοσή της στη γερμανική δικαστική αρχή για τον λόγο ότι, στην ισχύουσα ιταλική νομοθεσία για την εφαρμογή του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, δεν υφίσταται πλέον λόγος άρνησης για τις εγκύους ή τις μητέρες τέκνων ηλικίας κάτω των τριών ετών που ζουν μαζί τους.
- 4 Ενώπιον του Corte di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία), αιτούντος δικαστηρίου, η αναιρεσείουσα ζητεί την αναίρεση της απόφασης αυτής, για τον λόγο ότι, δεδομένου ότι είναι έγκυος και μητέρα τέκνου ηλικίας κάτω των τριών ετών, η παράδοσή της στη γερμανική δικαστική αρχή, χωρίς προηγούμενο

έλεγχο των συνθηκών κράτησης στο αιτούν κράτος, αντιβαίνει σε πλείονες αρχές και διατάξεις του εσωτερικού, του ενωσιακού και του διεθνούς δικαίου.

- 5 Στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η αναιρεσείουσα ζητεί επίσης, επικουρικώς, την αναστολή της διαδικασίας έως ότου το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφανθεί επί της υποθέσεως C-261/22, η οποία αφορά παρόμοιο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Corte di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο). Το εν λόγω αίτημα αναστολής απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι δεν προβλέπεται ρητώς στο σύστημα του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και ότι δεν συνάδει με τους αυστηρούς χρονικούς περιορισμούς που προβλέπονται σε αυτό. Το μέτρο αυτό στερεί από την αναιρεσείουσα τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, προσβάλλοντας το δικαίωμα δικαστικής προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ενώπιον των αρμοδίων οργάνων.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Με τον μοναδικό λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα ζητεί την αναίρεση της προσβαλλόμενης απόφασης και επικαλείται τη μη τήρηση των άρθρων 2 και 16 του νόμου 69/2005, διαφόρων άρθρων του Ιταλικού Συντάγματος, του άρθρου 3 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, του άρθρου 8 ΕΣΔΑ και των άρθρων 7 και 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 7 Το Corte di appello di Roma (εφετείο Ρώμης) κακώς περιορίστηκε να διατάξει την παράδοση της αναιρεσείουσας επικαλούμενο την κατάργηση του λόγου άρνησης που αφορά την κατάσταση εγκυμοσύνης του εκζητούμενου προσώπου. Αντιθέτως, η παράδοση αυτή δεν μπορούσε να επιτραπεί χωρίς προηγουμένως να διαπιστωθεί, μετά τη λήψη των συμπληρωματικών πληροφοριών του άρθρου 16 του νόμου 69/2005, ότι το αιτούν κράτος είχε παράσχει τις αναγκαίες εγγυήσεις για τους σκοπούς της κράτησης.
- 8 Η αναιρεσείουσα επισημαίνει επίσης ότι η νομολογία του Corte di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), ακόμη και μετά την κατάργηση του λόγου άρνησης που προβλεπόταν στο αρχικό κείμενο του άρθρου 1, στοιχείο s, του νόμου 69/2005, έχει δεχτεί ότι η κατάσταση εγκυμοσύνης συνιστά κώλυμα της παράδοσης.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασεως περί παραπομπής

- 9 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο νόμος 69/2005, ο οποίος αποτελεί το πλαίσιο εφαρμογής της απόφασης-πλαίσιου στο εσωτερικό δίκαιο, προέβλεπε αρχικώς, στο άρθρο 18, στοιχείο s, ότι δεν έπρεπε να γίνει δεκτή η παράδοση εγκύου γυναίκας ή μητέρας με τέκνα ηλικίας κάτω των τριών ετών που ζουν μαζί της. Αντιθέτως, αυτός ο λόγος άρνησης δεν προβλέπεται στην απόφαση-πλαίσιο.

- 10 Προκειμένου η ιταλική νομοθεσία εφαρμογής να είναι σύμφωνη με την απόφαση-πλαίσιο, το νομοθετικό διάταγμα 10/2021, ιδίως δε το άρθρο 14 αυτού, κατήργησε όλες τις μη σύμφωνες προς αυτήν εσωτερικές διατάξεις, περιλαμβανομένου του λόγου άρνησης παράδοσης εγκύου μητέρας ή μητέρας τέκνων ηλικίας κάτω των τριών ετών που ζουν μαζί της.
- 11 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σύμφωνα με ορισμένες αποφάσεις του ίδιου του Corte di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), ακόμη και αν αυτός ο λόγος άρνησης έχει καταργηθεί, τούτο δεν σημαίνει, αυτό καθαυτό, ότι η παράδοση επιτρέπεται, στο μέτρο που θα μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να προσβάλλει τα θεμελιώδη δικαιώματα του προσώπου εάν διατασσόταν χωρίς η δικαστική αρχή εκτέλεσης να εξακριβώσει προηγουμένως κατά πόσο στο κράτος έκδοσης αναγνωρίζονται τρόποι κράτησης και μορφές προστασίας των παιδιών παρόμοιες με εκείνες που διασφαλίζει η ιταλική έννομη τάξη.
- 12 Σε αντίθετη περίπτωση, θα υπήρχε προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπονται τόσο από το ιταλικό Σύνταγμα όσο και από την ΕΣΔΑ και, κατά συνέπεια, η παράδοση θα έπρεπε να απορριφθεί δυνάμει του άρθρου 2 του νόμου 69/2005, διάταξη η οποία διευκρινίστηκε επίσης από το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία) με τη διάταξή του περί παραπομπής στο Δικαστήριο στην υπόθεση C-699/21.
- 13 Με τη διάταξη αυτή, το Corte costituzionale (Συνταγματικό δικαστήριο) επισήμανε ότι θα ήταν προδήλως αντίθετη προς την υπεροχή, την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης «ερμηνεία του εθνικού δικαίου που αναγνωρίζει στη δικαστική αρχή εκτέλεσης την εξουσία να αρνηθεί την παράδοση του ενδιαφερομένου πέραν των εξαντλητικώς απαριθμούμενων περιπτώσεων που προβλέπει ο νόμος σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης-πλαisiού, βάσει διατάξεων γενικού χαρακτήρα όπως αυτές των άρθρων 1 και 2 του νόμου 69/2005 πριν από τις τροποποιήσεις που επήλθαν με το νομοθετικό διάταγμα 10/2021, ή το άρθρο 2 του αυτού νόμου όπως ισχύει σήμερα».
- 14 Το Corte costituzionale (Συνταγματικό δικαστήριο) έχει κρίνει επίσης ότι «απαγορεύεται στα κράτη μέλη να εξαρτούν την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, στους τομείς που αποτελούν αντικείμενο πλήρους εναρμόνισης, από την τήρηση αμιγώς εθνικών κανόνων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όταν η εφαρμογή αυτή θέτει υπό διακύβευση την υπεροχή, την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 29· απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 60). Τα θεμελιώδη δικαιώματα, για τον σεβασμό των οποίων δεσμεύεται η απόφαση-πλαίσιο δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 3, αυτής, είναι αυτά που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης και, κατά συνέπεια, όλα τα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης: τα θεμελιώδη δικαιώματα στον ορισμό των οποίων, εξάλλου, συμβάλλουν

σημαντικά οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών (άρθρο 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ και άρθρο 52, παράγραφος 4, του Χάρτη)».

- 15 Το αιτούν δικαστήριο συμμερίζεται την ερμηνεία αυτή και θεωρεί αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να διευκρινίσει το κοινό επίπεδο προστασίας που καθορίζεται από το δίκαιο της Ένωσης όσον αφορά την παράδοση γυναίκας σε κατάσταση εγκυμοσύνης και μητέρας ανήλικων τέκνων που ζουν μαζί της και ως εκ τούτου, προκειμένου να κρίνει αν το δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι η ανωτέρω παράδοση, σε εκτέλεση ΕΕΣ, είναι ή όχι σύμφωνη προς τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται από το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως από τον Χάρτη, υπό το πρίσμα και των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών, που μνημονεύονται επίσης στο άρθρο 52, παράγραφος 4, του Χάρτη. Συγκεκριμένα, η απάντηση του Δικαστηρίου θα οδηγούσε σε ομοιόμορφη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ως προς το σημείο αυτό.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει, παραδείγματος χάριν, σε αποφάσεις του Supreme Court of the United Kingdom (Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου) με τις οποίες δεν έγινε δεκτή η παράδοση μητέρων σε εκτέλεση ΕΕΣ.
- 17 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει επίσης σε διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου: στην απόφασή του της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, το Δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση-πλαίσιο ρυθμίζει το ζήτημα των περιορισμών στην παράδοση κατά τρόπο εξαντλητικό και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να επιβληθούν περαιτέρω περιορισμοί στην εκτέλεση εντάλματος, είτε μέσω των κανόνων του κράτους εκτέλεσης είτε μέσω της ερμηνείας εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων. Στην απόφασή του της 5ης Απριλίου 2016 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Aranyosi και Căldăraru, C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, καθώς και της 22ας Φεβρουαρίου 2022 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις X και Y, C-562/21 PPU και C-563/21, EU:C:2022:100, και της 17ης Δεκεμβρίου 2020, L και P, C-354/20 PPU και C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, το Δικαστήριο ερμήνευσε τους κανόνες που διέπουν το ΕΕΣ συνδυάζοντας την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στην απόφασή του της 23ης Ιανουαρίου 2018, Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, το Δικαστήριο, μολονότι έκρινε συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης την παράδοση, κατ' εκτέλεση ΕΕΣ, ανήλικων που έχουν συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία, όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο, προκειμένου να θεωρούνται ποινικώς υπεύθυνοι, εντούτοις τόνισε την ανάγκη για δικονομικές εγγυήσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι «δίνεται πάντοτε πρωταρχική σημασία στο υπέρτατο συμφέρον των παιδιών για τα οποία έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα συλλήψεως, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη». Παραπέμποντας στην τελευταία αυτή απόφαση, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το κριτήριο του υπέρτατου συμφέροντος του ανήλικου, στο οποίο πρέπει να βασίζονται οι αποφάσεις για την εκτέλεση του ΕΕΣ όσον αφορά τον κατηγορούμενο ή καταδικασθέντα ανήλικο, θα πρέπει λογικά να ισχύει και για τους ανήλικους πολύ μικρότερης ηλικίας που ζουν με τη

μητέρα τους, για την οποία έχει εκδοθεί ΕΕΣ, και σε βάρος των οποίων δεν έχει απαγγελθεί ποινική κατηγορία.

- 18 Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) έχει επίσης κρίνει ότι, στο πλαίσιο της εκτέλεσης ΕΕΣ από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο μηχανισμός αμοιβαίας αναγνώρισης δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται αυτόματα και μηχανικά εις βάρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων (απόφαση της 17ης Απριλίου 2018, Pigozzi κατά Βελγίου, CE:ECHR:2018:0417JUD002105511, § 57-64) και ότι η εκτέλεση του ΕΕΣ περιορίζεται από τον βασιζόμενο σε «σοβαρούς λόγους» κίνδυνος προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του καταζητουμένου (απόφαση της 9ης Ιουλίου 2019, Romeo Castaño κατά Βελγίου, CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, §§ 79, 92).
- 19 Δεδομένου ότι η απόφαση-πλαίσιο δεν προβλέπει λόγο άρνησης παράδοσης μητέρας που ζει με τέκνα ηλικίας κάτω των τριών ετών, φαίνεται ότι η παράδοση πρέπει να γίνει υποχρεωτικά άνευ όρων. Εντούτοις, αυτή η άνευ όρων υποχρέωση παράδοσης έρχεται σε αντίθεση όχι μόνον προς το εθνικό, αλλά και προς το ευρωπαϊκό επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως είναι το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής της μητέρας, αλλά και, κυρίως, του ανήλικου τέκνου.
- 20 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ) έχει αναγνωρίσει ότι οι φυλακές δεν παρέχουν κατάλληλο περιβάλλον για τα βρέφη και τα παιδιά και ότι ο αναγκαστικός χωρισμός της μητέρας και του βρέφους είναι όλως ανεπιθύμητος.
- 21 Το εν λόγω δικαστήριο υπενθυμίζει, επίσης, ότι το ΕΔΔΑ έχει επισημάνει ότι, σύμφωνα με τους κανόνες των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταχείριση των γυναικών κρατουμένων, οι αποφάσεις που επιτρέπουν στα παιδιά να παραμένουν στη φυλακή με τις μητέρες τους βασίζονται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού (απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2013, X κατά Λετονίας, CE:ECHR:2013:1126JUD002785309, § 95· απόφαση της 24ης Μαρτίου 2016, Kornejkova και Kornejkon κατά Ουκρανίας, CE:ECHR:2016:0324JUD005666012, § 129).
- 22 Το ΕΔΔΑ έκρινε, επίσης, πρόσφατα ότι η διαταγή απέλασης Νιγηριανού υπηκόου από το Ηνωμένο Βασίλειο προσβάλλει το δικαίωμά του στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, διότι η φύση και η σοβαρότητα της διαπραχθείσας αξιόποινης πράξης δεν σταθμίστηκαν με το υπέρτατο συμφέρον του ανήλικου τέκνου (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, Unuane κατά Ηνωμένου Βασιλείου, CE:ECHR:2020:1124JUD008034317, § 86-90).
- 23 Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεδομένου ότι ο αναγκαστικός χωρισμός της μητέρας και των ανήλικων τέκνων που ζουν μαζί της, κατ' εκτέλεση ΕΕΣ, μπορεί να έχει πολύ σοβαρές συνέπειες για αυτά, η προστασία της μητρότητας και η προστασία του συμφέροντος του παιδιού θα μπορούσαν να απαιτήσουν να αναβληθεί η

παράδοση της γυναίκας σε κατάσταση εγκυμοσύνης και μητέρας ανηλίκου που ζει μαζί της για χρόνο κατά τον οποίο θα διαφυλάσσεται περισσότερο το συμφέρον του ανηλίκου ή να επιτραπεί η παράδοση του ανηλίκου, μαζί με τη μητέρα, μόνον κατόπιν ελέγχου των συνθηκών κράτησης που διασφαλίζονται στο αιτούν κράτος.

- 24 Συγκεκριμένα, η μετακίνηση βρεφών και παιδιών, μαζί με τη μητέρα, επιβάλλουν, κατά τις Συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας της 6ης Οκτωβρίου 2010, την υποχρέωση των αρχών να διασφαλίζουν επαρκώς την υγεία και την ευημερία του παιδιού (απόφαση του ΕΔΔΑ της 24ης Μαρτίου 2016, *Korneykova και Korneykon κατά Ουκρανίας*, CE:ECHR:2016:0324JUD005666012, § 131) και η μη λήψη μέτρων, λαμβανομένης υπόψη της εξαιρετικά ευάλωτης καταστάσεως του παιδιού, μπορεί να συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση της μητέρας και του παιδιού, κατά την έννοια του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ (απόφαση του ΕΔΔΑ της 24ης Μαρτίου 2016, *Korneykova και Korneykon κατά Ουκρανίας*, CE:ECHR:2016:0324JUD005666012, §§ 140-148· απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2019, *G.B. κ.λπ. κατά Τουρκίας*, CE:ECHR:2019:1017JUD000463315, §§ 101-117 και 151· απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2017, *S.F. κ.λπ. κατά Βουλγαρίας*, CE:ECHR:2017:1207JUD000813816, §§ 84-93).
- 25 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η άνευ όρων εκτέλεση της παράδοσης εγκύου, κατ' εφαρμογή του ΕΕΣ, μπορεί, συγκεκριμένα, να έρχεται σε αντίθεση με την προστασία της μητρότητας και επίσης να θέσει σε κίνδυνο την υγεία του εκζητούμενου προσώπου και του κυοφορούμενου.
- 26 Η κράτηση εγκύων πρέπει, πράγματι, να διασφαλίζει τα πρότυπα που περιγράφονται στα διάφορα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στις συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης που αναφέρονται ανωτέρω.
- 27 Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, είναι αναγκαίο να ζητηθεί η παρέμβαση του Δικαστηρίου προκειμένου να διευκρινιστεί εάν, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που θεσπίζει η απόφαση-πλαίσιο, η παράδοση εγκύου γυναίκας είναι άνευ όρων αναγκαία ή εξαρτάται από τον προηγούμενο έλεγχο των συνθηκών υγιεινής και από τη συμβατότητά της με τις συνθήκες κράτησης τις οποίες εγγυάται το αιτούν κράτος μέλος.
- 28 Το αιτούν δικαστήριο καταλήγει διευκρινίζοντας ότι, κατά την άποψή του, τα πολύπλοκα ερμηνευτικά ζητήματα που τίθενται δεν μπορούν να επιλυθούν με τη δυνατότητα, την οποία αναγνωρίζει το άρθρο 23, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου, προσωρινής αναβολής «για σοβαρούς ανθρωπιστικούς λόγους» της ήδη επιβληθείσας παραδόσεως, στο μέτρο που αυτή η μορφή αναστολής εκτέλεσης του ΕΕΣ, καθόσον επαφίεται, κατά περίπτωση, στη διακριτική ευχέρεια της δικαστικής αρχής του κράτους εκτέλεσης, δεν συνιστά πρόσφορο μέσο για τη διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

- 29 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να εκδικαστεί η υπό κρίση υπόθεση με την επείγουσα διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, καθόσον πρόκειται για απόφαση που θίγει τα θεμελιώδη δικαιώματα εγκύου μητέρας και ανήλικου τέκνου ηλικίας μερικών ετών που ζει μαζί της, και η οποία είναι αναγκαία για την άρση της αβεβαιότητας που εξακολουθεί να υφίσταται ως προς την παράδοσή της.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ